

Zikrin Fazileti, Gençlikte İbadet

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdü lillâhi hakka hamdihî ve's-salât u ve's-selâmu 'ala hayra halkihi seyyidinâ Muhammedin ve 'ala âlihi ve sahibihî ve mentebi'ahu bi-ihsânin ecma'în.

Emmâ ba'd;

a. Vatanı Aslimiz Ahirettir

Aziz ve muhterem kardeşlerim.

Biz Allahu Teâlâ hazretlerinden geldik yine Allahu Teâlâ hazretlerine gideceğiz. *Hüve yübdi'u ve yü'îd.*¹ Başlatan ve tekrar kendisine döndüren O. Bizim vatan-ı aslîmiz, asıl vatanımız âhiret. Seyahat dolayısıyla geldiğimiz yer dünya, burası. Biz bu dünyada bir yolcu gibiyiz. Öyle bir yolcu ki bir ağacın altında bir müddet gölgelenip dinlenen, sonra kalkıp yoluna devam edecek olan bir yolcu gibi. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz hadîs-i şerîfinde böyle bildiriyor.

---

¹ 85/ Büruc, 13.

Mevlânâ Celaledîn-i Rûmî hazretleri, biliyorsunuz, *Mesnevi*'sine - ney isimli, neyin Türkiyesi kamış - kamıştan bahsederek, daha doğrusu kamıştan yapılan bir mûsiki aletinden bahsederek başlıyor. Bu dümdüz, içi boş bir âlet. Ama çok yanık sesler çıkartıyor. Bizim kaval gibi ama dili de yok. Bomboş bir boru. Fakat güzel sesler çıkartıyor. Herkesi hayran ediyor. İçini yakıyor. Gözünü yaşartıyor. Bunu anlatırken onu numune olarak ileri sürerek Mevlânâ hazretleri diyor ki; “Bak, bu ney vatan-ı aslîsinden ayrılmış. Kamışlıktan, sazlıktan koparmışlar. O ayrılıktan dolayı ağlıyor, inliyor. Bu neyin içinden çıkan ses değil, ateştir. Kimin içinde bu yanıklık, bu hasret ateşi yoksa yok olsun o duygusuz adam.” diyor. Neyi örnek veriyor ve insanın âhirete özlem duygusu, hasretlik çekmesi, Allah’a kavuşmak istemesini öyle anlatıyor.

Allahu Teâlâ hazretleri *Haşr Suresi*'nde de... Sabahleyin bazı hoca efendiler *Hüvalla hüллеzi*'yi yukarsından alırlar, okurlar. Duymuşsunuzdur.

Buyuruyor ki;

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ

*Ve lâ tekûnû kellezîne nesûllâh.*²

“Sakın Allah’ı unutan kullar gibi olmayın!” Çünkü Allah’ın bazı kulları hem Allah tarafından yaratılmış hem Allah tarafından yaşatılıyor hem Allah tarafından hayatı, rızkı ve nimetleri veriliyor hem de Allah’ı hatırlamıyorlar, unutuyorlar. Allah akıllarına gelmiyor. Âhiret akıllarına gelmiyor. Mahkeme-i kübrâ’yı düşünmüyorlar. Vatan-ı aslîyi özlemiyorlar. Âhiretteki adalet gününe, ceza gününe inanmıyorlar, ona hazırlanmıyorlar. Dünyanın zevkine, keyfine, meşgalesine, meşguliyetine dalmışlar. O meşguliyetle zamanlarını duygusuzca, şuursuzca, hissizce, bir şekilde geçirip gidiyorlar. Allahu Teâlâ hazretleri buyuruyor ki; “Ey mü’minler! Sakın siz Allah’ı unutanlar gibi olmayın!” Allah’ı unutmak... *Ve lâ tekûnû kellezîne nesûllâh.*

Allah’ı unutmanın karşısında ne vardır?

---

² 59/ Haşr, 19.

Allah'ı unutmamak.

O Arapça'da nasıl ifade edilir?

Zikir sözüyle ifade edilir.

Zikir ne demek Arapça'da?

Hatırlamak, hatırında olmak, unutmuş olmamak, aklında olmak demek zikir. Şimdi *Üzku-rullah*. "Allah'ı zikredin." ne demek? Allah hatırınızda olsun, aklınızda olsun, Allah'ı aklınızdan, gönlünüzden çıkartmayın demek. Zikrin hakiki mânası bu. İnsanın Allahu Teâlâ hazretlerini zikretmesinden maksat; Allah aklında olmak, Allah'ın kendisini yaratan olduğunu, yaşatan olduğunu, rızkını veren olduğunu, her türlü nimetleri ona gönderen olduğunu, şu çevresini halk eden olduğunu, bir gün gelip de huzuruna varacağı makamın sahibi olduğunu hatırında tutması lazım.

b. Bütün İyiliklerin Başı Allah ı (c.c) Hatırlamaktır

Bütün iyiliklerin başı, kaynağı bu. Hatırlamak. Hatırında olmak. Bütün suçların, kusurların, günahların, Allah'ın sevmediği işlerin, kulların yaka silktiği, *illallah* dediği işlerin kaynağı da Allah'ı unutup, dünya sevgisi ile dolup, dünya

sevgisini gönlüne doldurup, aklını fikrini dünya ile meşgul edip âhiret hiç hatırına gelmemek. Onun için Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz

حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ

hubbü'd-dünyâ re'sü küllin hatî'etin.

buyurmuştur. Ne demek? Dünyayı sevmek, dünya sevgisi bütün hataların başlangıcıdır. Her türlü hata oradan başlıyor, o duygudan kaynaklanıyor demek.

Onun için Kur'ân-ı Kerîm'de Allahu Teâlâ hazretleri pek çok ayet-i kerîmelerde bize zikri emrediyor. Zikir kelimesinin geçtiği ayet-i kerîmeler 250'den fazladır. Ama bu zikir kelimesinin ince ince, çeşitli manaları da var. Mesela namaza da zikir denir. Çünkü orada da insan Allah'ı en iyi şekilde hatırlıyor. Allah'ın karşısında olduğunu düşünüyor. Kur'ân-ı Kerîm'e de zikir denilir. Çünkü Kur'ân-ı Kerîm Allah'ın kitabıdır. Onu okurken elbet insan Allah'ı hatırlıyor. Onun için umumî olarak bu kelimeler 250 küsur yerde geçiyor. 80 küsur yerde de şu bizim bildiğimiz, anladığımız

mânada, Allah'ı diliyle anmak, söylemek mânasına geçiyor.

Bir tanesi bunlardan.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا

*Yâ eyyühellezine âmenû'zkürû'llâhe zikran kesiran.*³

“Ey iman edenler! Allah'ı çok zikir ile zikreleyin.” Başka bir tanesi. *Ve'zkür isme rabbike bükraten ve asîlan.*⁴ “Sabahleyin, akşamleyin Allah'ın ismini yâd eyle, zikreyle.” Burada dille yapılan faaliyetlere zikir denmiş oluyor.

Bunun hatırlamak manasıyla, münasebetine insanın eline tesbihi alıp da *Lâ ilâhe illallah, Lâ ilâhe illallah, Lâ ilâhe illallah* demesi, *Allah Allah* demesi, *yâ Hayyu yâ Kayyûm* demesi, *yâ Sabır, yâ Settâr, yâ Gaffâr, yâ Erhame'r-Râhimîn* demesi niye zikir oluyor?

Çünkü insan hatırında olan bir şeyi diliyle söyler, bir. İkinci sebep, insan bir şeyi hatırında

---

³ 33/ Ahzab, 41.

⁴ 76/ İnsan, 25.

tutmak için tekrar eder. Hanımı bir şey tembihler. “Aman eve gelirken şeyi unutma. Şunu, şunu, şunu al.” der. Veya babası çocuğuna bir şey tembih eder. “Söyle bakayım, tekrar tekrar söyle bakayım.” der. Çocuk da onu söyleye söyleye çarşıya gider. “İsmi neydi onun?” “Şuydu” O malı alır, gelir. Hatırında kalması için, perçinlenmesi için yerleşmesi için de söylemek gerekiyor. İşte onun için *e't-tekrâru ah-sen* diye bir latifeli söz söylenmiş. Tekrar etmek çok güzeldir. Tekrar ettikçe iyi yerleşiyor. Mesela bir şehirde Kur'ân-ı Kerîm ezberleyen bir grup müslüman varmış. Onların yetiştirdiği hafızlar çok kuvvetli hafız oluyormuş. Kale gibi sağlam, hiç unutmuyorlarmış. Niye unutmuyorlar? Onların hocası bir prensip koymuş ortaya. demiş ki; “Her sayfayı 200 defa okuyacaksınız. 200 defa!” “Ben 15 defa okuyunca ezberliyorum.” “Hayır, 200 defa okuyacaksınız.” 200 defa okuya okuya o tekrarın insanın zihnine verdiği kuvvetten, zihnine nakşolmasından, iyice kazınıp kitabe gibi yerleşmesinden dolayı iyi hafız oluyormuş. 200 defa!.. İşte Allahu Teâlâ hazretlerinin, Mevlâmızın,

Kur'ân-ı Kerîm'de çok zikretmeyi bize emretmesi bundan. Çok zikir ede ede, dilimizle söyleye söyleye gönlümüze yerleşecek. Gönlümüze nakşolacak. Gönlümüze iyice kitabe gibi kazınacak. Hiç hatırımızdan çıkmaz hâle gelecek.

Büyüklerimiz - âyet-i kerîmelere, hadîs-i şerîflere bakarak - bu zikrin gönlüne yerleşmesini istiyorlar. Bir de her zaman zikirle meşgul olmayı istiyorlar. Çünkü cennete giren bir insan cennetteki o güzellikler karşısında çok mutlu olacak. Çok nimetlere gark olmuş, Allah'ın rahmet-i deryasına dalmış olacak. Her türlü güzelliklere sahip olmuş olacak. Çok sonsuz derecede bahtiyar olacak. Sonsuz derecede nimetlerin sahibi olacak. Ama cennetin bu kadar güzelliklerine rağmen bir şeye içleri yanacakmış cennetliklerin. Bir şeyden içlerinde böyle 'cız!' diye bir yanma, hasretlik, tahassür duygusu olacakmış. O da dünyadayken Allah'ı anmayı yapmadıkları zamanlar için olacakmış "Hay Allah! Niye daha çok zikretmemişim? Niye bazı zamanlarımda Allah'ı zikretmemişim? Niye bazı zamanlarımı boş geçirmişim?"

diye, ondan dolayı, cennette bile yürekleri yanacakmış. “Ah!” diyeceklermiş. Onun için bir gaye de nedir? Hayatımızın hiçbir anında Allah’ı unutmamak her anında Allah’ı zikredecek bir hâle ulaşmak. Bu da mümkün. Yani belki size şu anda mümkün değil gibi gelir. Ama bu da mümkün.

Çünkü ben hocamız Mehmet Zahid Kotku Efendimiz hazretleriyle bir gün seyahatte mecbur kaldık, beraber bir salonda yattık. Ona bir köşeye bir yatak yaptılar. Somyanın üzerinde yattı; ben de öbür köşede, utana sıkıla, orada bulundum. Uyudu. Horul horul uyurken, vücudundan muntazam bir şekilde, benim duyabileceğim bir şekilde *Allah Allah Allah Allah* diye ses geliyor. Uyurken de zikrediyor. Belki bilemezsiniz, belki tahmin etmezsiniz. İnsan uyurken zikreder mi diye tereddüt edersiniz.

Ama neden?

Zikr-i müdâm hali deniliyor buna. Daimî zikir halini elde etmiş, kavuşmuş, zikr-i müdâm hâline ulaşmış. Uyurken bile Allah’ı zikrediyor. Öyle mübarek insanlar, öyle büyük evliyâullah, hiçbir anını zikretmeme durumuna

erişmiş oluyor. Ona zikr-i müdâm hali deniliyor. Cennete girdikleri zaman o hadîs-i şerîfteki mahsur onlarda olmayacak. Hiçbir zamanını boş geçirmemişler ki. Hep Allah'ı zikir ile geçmiş. Konuşurken de zikrederler. Uyurken de zikrederler. Çalışırken de zikrederler. Ticaret yaparken de zikrederler.

c. Halk İçinde Halkla Olmak

رِجَالٌ لَا تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ

*Ricâlün lâ tülhîhim ticâratün ve lâ bey'un 'an-zikrillah.*⁵

“Ticaretin, alışverişin, Allah'ı zikretmekten engelleyemediği mübarek insanlar, erenler.”
Ticaret yapıyor ama kalbi Allah'ı zikrediyor.

Onun için Nakşî tarikatımızda bunun adına “halk içinde Hakk'la olmak” derler. Halkın arasında, halkla beraber. İşinde, gücünde. Günlük hayatını sürüyor ama Hakk'la beraber. Nasıl Hakk'la beraber? Daima Hakk'ı zikrediyor. Çünkü bir de Hakk'la beraber olmanın o

---

⁵ 24/ Nur, 37.

noktasını izah edeyim. Hadîs-i kudsîde Peygamber Efendimiz bildirmiş. Allahu Teâlâ hazretleri buyuruyor ki; *Ene celisü men-zekeranî*. “Ben beni zikredendenle aynı yerde beraber olurum. Onunla birlikte olurum. Beraber olurum.” *Celis* demek, aynı mecliste oturan arkadaş demek.

Kur’ân-ı Kerîm’den biliyoruz. Allahu Teâlâ hazretleri buyuruyor ki;

فَاذْكُرُونِي أَذْكُمْ

*Fezkurûnî ezkürküm.*⁶

“Ey kullarım! Siz beni zikredin ben de sizi zikrederim o zaman. Siz beni zikrederseniz ben de sizi zikrederim.” Onun için insan aynı zamanda Allahu Teâlâ hazretleri ile beraber olmayı sağlamış oluyor. Daimî zikre ulaştığı zaman daima Allah’la beraber olmayı da sağlamış oluyor.

Bu nasıl olur? Biz de yapabilir miyiz?

---

⁶ 2/ Bakara, 152.

Bu bir gayretle olacak, çalışmayla olacak, eğitimle olacak. Nasıl insan iyi bir doktor olmak için 20 senesini harcıyorsa, 30 senesini harcıyorsa, nasıl insan iyi bir mimar olmak için yine o kadar senelerini tahsile harcıyorsa, Allah'ın iyi bir kulu olmak için, evliyâsı olmak için de gayret sarfetmek lazım. O hâle ulaşmak lazım.

Halk içinde Hakk'la olmak. Eli kârda gönlü yârda olmak da diyorlar. Ne demek? Kâr ne demek? İş demek, Farsça'da. Eli kârda gönlü yârda. Eli iş yapıyor... Marangoz veya esnaf veyahut sanatkâr, eliyle bir iş yapıyor. Örgücü vesaire. Ama gönlü yârda, Allahu Teâlâ hazretleriyle beraber. Kamyon şoförü, yola gidiyor. Yola dikkat ediyor, direksiyonu kullanıyor ama kalbinden *Allah Allah* diyor, Allah'la beraber. İşte bu zikr-i daimî, zikr-i müdâm hâline ulaşmak. Bir gayede bu.

Yaptığımız bu zikirlerden, bunlar zorlamalı zikir. Her zaman zikir yapmıyoruz da, “salı günü akşam Nizâm-ı Âlem Camii'nde zikir yapılacak, hadi gidelim...” Mü'minin her zaman zikretmesi lazım. Sadece böyle ayda yılda bir defa, bir toplantı tertipleyip de bir program içinde olması lazım değil. Elinde tesbih oluyor.

Hocası ona az bir zikir vermiş. Günün az bir zamamında onları çekiyor. İşte bu zorlamalı zikirler, henüz daha gönül gözü açılmamış, henüz daha istenilen sonuca ulaşmamış olan kullar ve bu çalışmayı yaparken zorlanıyor.

Nasıl zorlanıyor?

Talebenin ilmi öğrenmek için, dersi çalışmak, bellemek için, sınıfı geçmek için zorlandığı gibi. Bir zorlama oluyor. *El-'ilmü bi't-ta'al-lüm*. İlim talebelikle olur, talim etmekle olur. Talebelik yapmadan insan diploma alır mı? Bilgilerin sahibi olur mu? Bir yerden mezun olur mu? Olmaz. Talebelik lazım. *El-'ilmü bi't-ta'allüm*. İlim taallümlle olacak, öğrenmeyle olacak, okulla olacak, hocayla olacak, sınıfla olacak, ders aletleriyle, araç ve gereçleriyle olacak. Kolay değil bu iş. Senelerce sürecektir.

Ezzikrū bi't-tezekkür. Allah'ı hiç unutmamak seviyesine yükselmek de Allah'ın erenleri arasına girmek de Allah daime gönlünde, daima aklında, daima yanında olmakta o da bir çalışmayla olur. O da kolay olmaz. O da basit bir şey değil. Allah'ın yolunda çalışmakla olur.

Onun için derviş tarikatlarda verilen zikirleri yapacak. Hocasının tavsiyesini dinleyecek. O tavsiyeleri tuta tuta... “Hocam üç haftadır bu işi yapıyorum!” Üç hafta ne, üç yıl ne? Öyle evliyâullah var ki “30 sene uğraştım.” diyor. Ama kimisi çabuk erer kimisi geç erer, orası ayrı. Ama bu işin kolay olmadığı muhakkak.

“Uğraştım uğraştım, çeşitli dinî ilimleri öğrendim de yine istenilen noktaya ulaşamadım. Çok sevdiğim bir kitabım vardı. Çok seviyordum. Dinî ilimleri ihtiva eden kıymetli bir kitaptı. Ona sevgim vardı.” diyor. Bir gün o kitabı da vermiş nasıl olduysa. “O zaman gönül açıldı diyor. Demek ki o sevgi bile Allah sevgisine perde olmuş. Başka sevgiler, başka alakalar Allah sevgisine perde oluyor. Allah’ın sevgili kulu olmasına mâni oluyor.

Sen neyi seviyorsun kulum?

Parayı seviyorsun.

Sev bakalım.

Sen neyi seviyorsun kulum?

Makamı seviyorum.

Sev bakalım. Uğraşırsın epeyce.

Hani Şeyh Sâdî şiirinde “Bu gidişle hacca varamazsın ey hacı/ Çünkü yönün hac tarafına değil ters tarafa” diyor. Hicaz’a değil Türkistan’a doğru. İstedikğin kadar yürü. Bu gidişle ulaşamazsın, diyor.

Neden?

Makam sevgisi, dünya sevgisi var, giyim sevgisi, kuşam sevgisi var, çoluk çocuk sevgisi var. Şu sevgi var, bu sevgi var. Alkış, riyaset sevgisi var. Midesine yemek sevgisi, keyfine eğlence sevgisi... o zaman olmaz. Onların hepsi mâni olur. Onlar gitti de o zaman anlayıverdim diyor.

Bir şeyh efendinin - olgun, zamanın kutbu olan bir şeyh efendinin - yanına Anadolu’dan bir başka şeyh efendi geliyor. Ama geliyor, böyle süsle, âlâyîşle, sarıkla, cübbeyle, müridle filan geliyor. Bu iş gösteriş meselesi değil. Merasim meselesi de değil. Davul zurna meselesi de değil. Bu Allah’ın yolu. Bu işte böyle şeyler olmaz.

Mürşid-i kâmil, o zamanın kutbu olan ona diyor ki; “Bu ne hal kardeşim? Evladım, bu ne biçim hâl? Böyle Allah’a varılır mı? Bu ne biçim hâl!

Gel bakalım buraya.” diyor. Ötekisi, gelen de şeyh güya ama gözü kapalı. “Gel bakalım, gir şuraya.” diyor. Onu bir mânevî terbiyeden geçiriyor da ondan sonra o gelen “Allah razı olsun. Meğer ben ne kadar gözü kapalıymışım! Şimdi anladım işin iç yüzünü.” diyor. Mübarek, Peygamber Efendimiz tarafından bir gece 17 defa huzuruna çağırılmış da ne rütbeler verilmiş ne tarikatlarda ne makamlar verilmiş! Tabi o başka, ötekisi başka. Geleni eğitiyor.

Şunu söylemek istiyorum. Çalışmadan olmaz, bir. Verilen nasihatleri anlamadan, tutmadan olmaz, iki. Günahlardan kesilmeden olmaz, üç. Günaha devam ettikçe olmaz. Harama baktıkça olmaz. Haramı yedikçe hiç olmaz. Haram lokma yedi mi uğraşır durur. Çünkü haramla hâsıl olan velev bir zerre bile, bir hücre bile olsa haramla hâsıl olan eti ancak cehennem ateşi paklar. Cehennemde yanması lazım. Ama müslüman? O haramla hâsıl olmuş olan et yanıp yok oluncaya kadar, temizleninceye kadar cehennemde yanar ondan sonra çıkar. Onun için haram yememek lazım. Günahları bırakmak lazım. Allah’ın yönüne, yoluna tam dönmek lazım. Mürşid-i kâmilin tavsiyelerini

ihlâs ile, sıdk ile tutmak lazım. Nefsini yenmek lazım.

Şeytan bırakmaz insanın peşini. Müridin de peşini bırakmaz. Vesvese verir ona. “Sen epeyce tesbih çektin. Hadi iyisin. İyi bir makama ulaştın.” der. İki tane rüya görür. O rüyadan müridin kendisine kibir gelir. Ya ben şu rüyayı gördüm bu rüyayı gördüm, diye. Şeytan da poh-pohlar o tarafını, azdırır, oradan sapıttırır. Onun için biz Nakşî tarikatımızda zikir yaparken diyoruz ki; *Allah Allah Allah...* 100 tanesi tamam olunca. *İlâhî ente maksûdî ve rıdâke matlûbî.* “Yâ Rabbi! Benim muradım sensin. Ben senin rızanı istiyorum. Halkın alkışını istemem. Beğenilmek istemem. Şunu istemem, bunu istemem. Oyuncak peşinde değilim. Keşif, kerâmet peşinde değilim. Alkış peşinde, rağbet peşinde, şöhret peşinde değilim. Para pul peşinde değilim Yâ Rabbi!” demek oluyor o. *İlâhî ente maksûdî ve rıdâke matlûbî.* “Maksudum sensin yâ Rabbi! Matlubum sensin.”

Onun için Nakşî tarikatında büyüklerimiz dört tane şeyi terketmek lazım demişler. Bir; *terk-*

i dünya. Bu dünyanın keyfini, zevkini, eğlencisini, parasını, pulunu hedef aldı mı olmaz. Onu terk edecek. Ondan kendisini çekecek. *Terk-i ukbâ*. İnsan âhiretin hesabıyla hareket ettiği zaman, “Şu kadar sevap alacağım, şu kadar sevap alacağım.” filan diye hesap yaptığı zaman da bazen yanlış işler yapıyor. Sevap kazanacağım diye başkalarını kırıyor. O da olmuyor. Kalp kırıyor, gönül kırıyor o da olmuyor.

Ne yapacak?

O hesaptan da daha yükseğe çıkacak. Dünya için olmayacak. Tamam, anladık. Para pul için olmayacak bu Müslümanlık. Ahireti düşünerek de olmayacak.

Niçin olacak?

Ilâhî ente maksûdî. “Maksudum sensin. Ben senin rızanı istiyorum” demek. “Yâ Rabbi sen razı ol diye yapıyorum.” diyecek.

“Dur hocam. Biraz şöyle bir halvete girelim. Kırk gün tesbih çekelim de biz de uçalım, sadece sen uçma. Ne oluyor, biz de uçalım. Biraz şöyle gözümüz açılsın. Güzel sahneler seyredelim...”

O kadar sahne meraklısıysan televizyon seyret. Uçmak meraklısıysan havaalanından uçağa bin.

Onlar ne oluyor?

Onlar nefsin arzusu oluyor. Onları bırak bakalım. Keşif, kerâmet arzusundan bir vazgeç bakalım. Halkın seni alkışlama arzusunu bir tarafa bırak bakalım. Halk sana ‘yuh!’ dese, itse, kalksa, yine eşit olabilecek mi? Alkışlandığı zaman mı hoşuna gidecek yoksa itilip kıkıldığı zaman mı hoşuna gidecek?

Bir evliyâyâ soruyorlar: “Hayatın en mutlu anı ne?” diye. Bir gemiye binmiştim, bir yerden bir yere geçiyordum. Sudan hokkabazın birisi çıktı. Yolcuları eğlendiriyordu. Ondan sonra eğlendirirken birisi lazım. Hani hokkabaz bir şey yapacak. Ondan sonra üstüne mi binecek, itecek mi kakacak mı, yakasından mı tutacak, ne yapacaksa halkı güldürecek. Tek başına güldüreceği kadar güldürmüş de bir de birisi lazım. Yardımcı, muavin veya bir ikinci şahıs lazım. Şöyle baktı herkese. Baktı, baktı, en hırpanî, en gariban, en aşağı, en dişini geçirebileceği kimse olarak beni gördü de yakamdan

tuttu, çekti. Beni sahnede, yolcuların önünde rezil rüsva etti. İşte en çok o zaman sevindim.” diyor. En mutlu anı o olmuş mübareğin. “En gariban beni gördü, en hor beni gördü, horladı.” diyor.

İbrahim İbn Ethem hazretleri bir bağda, bahçede bekçilik yapıyormuş. Moğol askeri gelmiş. “Şuradan bana meyve ver.” demiş. “Ben sahibi değilim, sadece bekçisiyim” demiş. Doğru söylüyor. Moğol askeri başlamış dövmeye. Kimi dövüyor? İbrahim İbn Ethem’i dövüyor. Evliyaullahın büyüklerinden, silsilemizden, bir tarikatımızın silsilesinde ismi olan mübarek büyüğümüzü dövüyor. Pîrimizi dövüyor. O diyormuş ki; “Vur vur! Rabbine iyi kulluk edemeyen insana bu dayak azdır bile, daha vur!” diyormuş. Sen böyle yapabilir misin?

Herkes beğenilmek ister. Şu kadar insan karşılasın. Bu kadar otomobil konvoy olsun. Şu kadar alkış olsun. Salon şu kadar dolsun. Hasılat bu kadar olsun. Para şu kadar gelsin. Vesaire vesaire. Bunların hepsi dünya! *Terk-i dünyâ* olacak. *Terk-i ukbâ* olacak. *Terk-i hestî* derler terk-i vücut demek yani. Varlığından geçecek. İşte bu varlıktan geçmek nasıl oluyor? İnsan

varlığından nasıl geçer? İnsanın varlığı nedir? Varlığından nasıl geçiliyor? Bu da tasavvufun bir esrarengiz tarafıdır, işidir.

İşte en son elinde hiç parası pulu kalmamış, fakara hâline gelmiş de elinde en çok sevdiği, en kıymetli kitabı, onu verdiği zaman gönül gözü açılmış. Onun sevgisi bile mâni oluyor! Onu da verdiği zaman, bak, hiçbir mâni kalmadı. Paran var mı? Yok. Makamın var mı? Yok. Çoluk çocuğun, kavmin kabilen, itibarın var mı? Şöhretin var mı? Yok. İşin gücün var mı? Yok. Hiçbir şey yok. Sıfır. Her şeyinden geçebildiğin zaman, o zaman gönül gözü açılıyor.

Bâyezid-i Bistâmî hazretlerini duymuşsunuzdur. O mübarek Efendimiz 30 sene yaya hac yapmış. 30 sene yaya hac yapmak ne demek biliyor musunuz? Peygamber Efendimiz diyor ki; “İnsan yaya hac yaparsa her adımına 700 Mekke hasenesi verilir.” “Mekke hasenesi nedir yâ Resûlallah?” diyorlar? Bir adım attığı zaman 700 Mekke hasenesi verecek. 700 Mark mı demek? 700 Dolar mı demek? Ne demek 700 Mekke hasenesi? “Yüz bin misli” diyor. İnsan Münih’te bir hasene işlese, bir iş yapsa da bir

sevap kazansa, bir hasene kazansa kazanır, tamam. Mekke'nin hasenesi başka bir diyardaki bir iyiliğe göre 100 bin misli daha fazla.

Şöyle anlatalım. Burada bir iki rekât namaz kıldın. Allah da sevdi, kabul etti. Güzel bir namaz kıldın. Bir sevap aldın. Mekke'de kıldığın o tarzda bir namaz buradaki namazdan kaç misli daha fazla? 100 bin misli daha fazla.

Neden?

Mekke şerefli de ondan. Mekke-i Mükerrreme. Mükerrrem bir belde orası. Allah'ın mukaddes beldesi, onun için. Kâbe-i Müşerrefe çok kıymetli olduğundan Mescid-i Haram'da bir kılınan namaz başka yerde kılınan namazdan 100 bin misli. Orada Hac için atılan bir adım veyahut orada demeyelim buradan yaya hacca gitti, Horasan'dan gitti, Dağıstan'dan hacca gitti, Kafkasya'dan hacca gitti... Öyle babayiğitler var. Geçen seneler hacda duyduk. Kafkasya'dan yaya yola çıkmışlar, yâ Allah! Yürüye yürüye Hicaz'a gelmişler. Hacca gidiyor ya. Hac için attığı her adıma 700 Mekke hasenesi veriliyor.

Mekke hasenesi ne demek?

Başka yerin hasenesine göre 100 bin misli daha. 700'ün 100 bin misli kaç eder? 70 milyon. Her adımında 70 milyon sevap alıyor. Kimi anlatıyoruz? Bâyezid-i Bistâmî Efendimiz'i anlatıyoruz. 30 sene yaya hac etmiş; memleketinden Hicaz'a gelmiş gitmiş mübarek. Bakın her adımında ne kadar sevap kazanmış. 70 milyon, 70 milyon, 70 milyon... Öyle sevap kazanmış.

Her gün bir hatim indirirmiş mübarek. Hıfzı kuvvetli. Bizim Ömer Ziyaüddin-i Dağıştânî Efendimiz, o da altı saatte hatim indirirmiş. Altı saate Kur'ân-ı Kerîm'in 600 küsur sayfasını tekrar ediyor. Yani bir saatte 100 sayfasını okuyor. Bir deneyin bakalım, siz ne kadarını okuyabileceksiniz yüzünden. Kuvvetli hafız. Bursa'daki İlahiyat Fakültesi'nde dekanlık yapmış olan Yusuf Ziya Binatlı isimli hukuk profesörünün babası. O Yusuf Ziya Binatlı da bizim ihvânımız. O da hem profesör hem hafız hem hukukçu. Hukuk profesörü, hafız. Hem de öyle hafızmış ki; "Ben Kur'ân-ı Kerîm'i tersinden okurum." diyor. Sayfanın aşağısından yukarıya doğru geri geriye okurum.

Hadi bakalım sen *Kulhuvallah*'ı geri geriye oku. Hadi, bir dene bakalım. *Kulhuvallah*'ı geri geri okuyabilecek misin? Okuyamazsın. Ben de okuyamadım. Ezberimizde ya *Kulhuvallah*. Geri geriye okumak zor. “Aşağıdan yukarıya doğru, geri geri okurum.” “Nasıl yapıyorsun?” demiş babam. O da hafız, o da hafız. “Gözümün önüne geliyor” demiş. “Kapattığıım zaman sayfa gözümün önünde”. Ne insanlar var! Ama o babanın oğlu işte. Altı saatte...

Bunları anlatmak niçin?

Olmayacak sanmayın muhterem kardeşlerim. Sen yapamıyorsun ama yapan yapıyor. Altı saatte hatim olur mu? Oluyor. Olmuş. Yapanları var. Bir gecede hatimle namaz kıldıran kimse-ler var. Hayatımızda bildiğimiz kimse... Bir gecede. Dayanabilirsen sen de arkasında *Allahu-ekber* diye dur. Hadi bakalım sen de onunla teravih namazını bir gecede hatim indirmek üzere kıl. Ayakların şişer, kaçarsın. Bir yerde, böyle bir gecede mi, hatim indirmek için namaz kılınıyormuş da müezzin, millet içeri girdikten sonra kapıyı kapatıyormuş, cebine atıyormuş anahtarı. Kitliyormuş yarıyolda kaçma-sın diye. Kolay değil.

Her gün bir hatim indiriyor. 30 yıl yaya hac yapmış. Sevabın büyüklüğüne bakın! İmrenilecek bir şey. Bâyezid-i Bistâmî nasıl öyle büyük zât oluyor anlayın. O kadar büyük zât! Arafat'tayken aklına gelmiş. İçinden bir ses söylüyor. Ya şeytan söylüyor ya nefsi söylüyor: "Hadi Bâyezid-i Bistâmî yine iyisin. Ne kadar iyi durumdasın! Senin gibisi bulunmaz. 30 sene yaya hac yaptın. Ne sevaplar kazandın kim bilir! Her gün hatim indirdin, ne sevaplar kazandın kim bilir!" demiş. İçinden böyle bir ses. "Sen bu ibadetlerle âhirette epeyce kar edersin." demiş.

d. Allaha Tevekkül Etmek

O mübarek pîrimiz, büyüğümüz şöyle bir düşünmüş. Başlamış bağırmaya. "Ey cemaat! 30 yıl hac yaptım; yaya olarak, her gününde bir hatim indirerek. Bunları satıyorum var mı alan? Satıyorum bunların sevabını yok mu alan?" Arafat'ta başlamış bağırmaya. "Herhalde hoca efendinin başına güneş mi geçti ne yaptı?" demişler. Böyle herkes birbirine bakışmış, tereddüt etmişler. Allah Allah! Ama Bâyezid-i Bistâmî... İbadet satılır mı? Satılır. Verilir mi? Verilir. Sevabı gider mi? Gider, şakası yok.

Ben küçüktüm bir eve misafir gittik. Oruçluydum. Küçük çocuk orucu. Oruçluydum. Ev sahibi bana; “Hadi orucunu bana sat” dedi. Ben de “Olmaz.” dedim. Rahmetli annem ondan sonra evde diyor ki; “İyi ki satmadın evladım. Sattım deseydin sevabın giderdi.” Doğru. Şakası yoktur. “Şu işi yaptım, sevabını verdim. Sattım, senin olsun.” Gider.

Bâyezid-i Bistâmî bir meşhur, mübarek bir evliyâullahtan, erenlerden bir kimse böyle diyor. Herkes birbirine bakışmış. Acaba ne demek istiyor diye düşünüyorken orada çörek satan birisi demiş ki; “Tamam, ben alıyorum.” “Satış kaç?” demiş ki; “Üç tane çöreğe satacağım, vereceğim.” “Al.” demiş, üç tane çöreği vermiş sırtarak. Üç çörekten ne olacak. O kadar büyük şeye insan canını verir. “Tamam. Ver bana sevabını, canım feda olsun.” der insan. Öyle bir şey. Üç tane çöreği almış. Sevaplar gitti mi? Gitti. Çünkü “Verdim, aldım.” deyince gider bu iş. Bu işin şakası yok. Allah’ın divanında bu gibi şeylerde şaka olmaz. Nikâhta şaka olmaz. Alışverişte, böyle akitte ciddiyet vardır. Ondan sonra ortada da bir köpek duruyormuş, kenarda. Bir tane çöreği atmış önüne.

Köpek aç. Hemen kapmış, yemiş, yutmuş. Ötekisini de atmış. Onu da yemiş. Üçüncüsünü de atmış. Yemiş.

Niye yapıyor bu mübarek zât bu işi?

Sonra nefesine dönmüş, kendi içine; “Ey nefsim! Hadi bakalım şimdi dayanacağın bir ibadet filan da kalmadı. Allah’ın rahmetinden başka var mı bir dayanağın? Hadi bakalım, hiçbir şeyin kalmadı işte! Hadi bakalım, şimdi neyinle övüneceksin?” demiş. Neden yapıyor bunu? Nefsi ibadetine mağrur olmasın diye yapıyor.

Bak, büyükler neler düşünüyorlar! Sen bir namaz kıldım diye, bir hacca gittim diye çeşme yaptırıyorsun, kapıyı yeşile boyattırıyorsun, “Hacı bilmem ne” dedirtiyorsun vesaire. Alem, bak nasıl yapıyor. İbadetine güvenmemek lazım. Allah’ın rahmetine dayanmak, güvenmek lazım diye neler yapıyorlar aziz ve muhterem kardeşlerim.

Evet işte bu işler böyle biraz normal insanların anlayamayacağı cinsten oluyor.

e. Dünya Eğlencesini Tekeden Gence Allah 72 Sıddıkın Sevabını Verir

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz buyurmuş ki;

مَا مِنْ سَاعَةٍ تَمُرُّ بِابْنِ آدَمَ لَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ تَعَالَى
فِيهَا، إِلَّا حُسِرَ عَلَيْهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ

Mâ min-sâ'atin temurru bi-ibn Ademe lem yezkerillahe Teâlâ fiha illâ tuhsira 'aleyha yevme'l-kıyameti.

Hız. Âişe validemizden rivayet bu hadîs-i şerîf. “Ademoğlunun yaşayıp geçirmiş olduğu hiçbir saat yoktur ki içinde Allah'ı zikretmemişse âhirette, kıyamet gününde ona hasretlik, nedamet, pişmanlık olmasın.” Demek ki Allah'ın zikrine güzelce âşinâ olmak, yapışmak, sarılmak lazım.

İkinci hadîs-i şerîfe geçiyoruz.

مَا مِنْ شَابٍ يَدْعُ لَذَّةَ الدُّنْيَا وَلَهْوَهَا، وَيَسْتَقْبِلُ
بِشَبَابِهِ طَاعَةَ اللَّهِ، إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ أَجْرَ اثْنَيْنِ
وَسَبْعِينَ صِدِّيقًا، ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُ: أَيُّهَا الشَّابُّ
التَّارِكُ شَهْوَتَهُ فِيَّ، الْمُبْتَدِلُ شَبَابَهُ لِي. أَنْتَ
عِنْدِي كَبَعْضِ مَلَائِكَتِي

*Mâ min-şâbbin yede‘u lezzete’ d-dünyâ ve leh-
veha ve yestakbilu bi-şebabihî tâ‘atallah illâ
a‘tâhu ecresneyni ve seb‘îne siddîkan sümme
yekûlullahu: Eyyühe’s-şâbbu’t-târiku şehve-
tehu fiyye el mütebezzilu şebâbehu liye ente
‘indî ke-ba‘di melâiketî.*

Sadaka Resûlullah. Bu da Şureyh radiyallahu
anh’ten rivayet edilmiş bir hadîs-i şerîf. Genç-
lerle ilgili.

Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerîfinde bu-
yurmuş ki; *Mâ min-şâbbin*. “Bir genç yoktur ki”
Şöyle şöyle yapan hiçbir genç yoktur diye gi-
decek yani. *Yede‘u lezzete’ d-dünyâ ve leh-
veha*. “Dünyanın lezzetini ve eğlencesini ter-
kediyor.” ve *yestakbilu bi-şebabihî tâ‘atal-*

lah. “Gençliğine rağmen, delikanlılığına rağmen, içindeki arzularına kaynayan kanına rağmen, şebabına, gençliğine rağmen Allah’ın ibadetine yöneliyor.” Camiye geliyor. İbadet ediyor. Oruç tutuyor. Allah’ın ibadeti, emri neyse onu tutuyor. Emirleri tutup, helalleri yapıp haramlardan kaçınarak Allah’a taat üzere, itaat üzere demek. Taat ne demek? Allah’a itaat demek. Emrini tutmak demek. Allah’ın emrini tutmaya yöneliyor.

illâ a’tâhu. “Hiçbir böyle yapan genç yoktur ki”, böyle yaptı mı, *illâ a’tâhu ecresneyni ve seb’îne siddîkan*. “Allah ona 72 siddîkın ecrini, sevabını verir.” Sıddîk ne demek? Sıddîk Müslümanların en yüksek seviyeli, en yüksek rütbeli generali demek. Orgenerali demek sıddîk. Sıddîk ne demek? İmanı sapasağlam, Allahu Teâlâ hazretlerine kulluğu tastamam, dosdoğru demek. Sıddıkların en meşhuru kimdi? Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz. Onun gibi olan, onun gibi Allah’ın yolunda yürüyen, onun gibi Allah’ın rızasını kazanmayı başaran insanlara sıddîk derler. Sıddîk, çok sadakat sahibi demek. Çok mübalağalı şekilde, bol miktarda,

tam sadakat, dürüstlük, doğruluk, doğru sözlülük, doğru özlülük sahibi demek. Allah 72 sıddıkîn sevabını verir ona.

sümme yekûlullahu. “Sonra Allahu Teâlâ hazretleri buyuyor ki” *Eyyühe’ş-şâbbu’t-târiku şehvetehu fiyye*. “Ey şehvâtını benim rızam için terkeden genç!” *el mütebezzilu şebâbehu liye*. “Gençliğini benim yoluma, benim ibadetime vakfeden, bezl eden genç!” *ente ‘indi ke-ba’di melâiketihî*. “Sen benim nazarımda, benim indimde bazı meleklerim gibisin.” buyuruyor Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerîfnde.

Muhterem kardeşlerim!

İbadetlerin sevap bakımından, sevabının miktarı bakımından çeşitleri vardır. Bazı ibadetin sevabı çoktur. Tamam. Bazısı ondan daha çoktur, bazısı ondan daha çoktur. Bir de ibadetlerin yapılma zamanı vardır. Mesela 100 tane *Lâ ilâhe illallah* diyeceksin. Gündüz yapsan bir türlü sevaptır, geceleyin, seher vaktinde yapsan başka türlü sevaptır. O zaman bakımından sevabı çoktur. Bir de ibadetlerin çağı vardır.

Gençlikte yaptığın zaman ibadetin sevabı çoktur. İhtiyarlıkta yaptığın zaman kandilin ışığı azalmış gibidir. Gençlikte çok sevaplıdır, ihtiyarladığı zaman azalır.

Neden?

İhtiyarın zaten içi geçti. Zaten eli ayağı titriyor, itsen arkasından gitmez. Yerinden kalkmak istemez. Günah işlemeye zaten mecali yok, tâkati yok. Zaten ölümü hissetmeye başlamış. Zaten Mahkeme-i kübrâ'dan korkmaya başlamış. Allah'ın rızasını nasıl kazanabilirim diye içine bir yangın düşmüş.

Genç öyle mi?

“Daha dur bakalım. Kaç yıl yaşarım. Gencim. Arkadaşlar futbol oynuyor, eğlenceye gidiyorlar.” vesaire diyor. Kanı kaynıyor. Anası babası “Evde otur.” dese “Canım sıkılıyor.” diyor, “Patlayacağım.”, “Müsaade et.” diyor, “Biraz hava güneşli” diyor. “Nereye gidiyorsun?” diyorsun. “Arkadaşlarıma yanına gidiyorum.” diyor.

Kolay değil. Gençlikte ters duygular çok kuvvetli. O ters duyguları yenenin mükâfatı da

çok fazla. İhtiyar kendisini tutabilir. Rahatlıkla tutabilir. Ama genç kendisini tutamaz. Nefsine hakim olamaz. Şeytanı kolay yene-
mez. İşte gencin şeytanı yenenini, nefsini alt edeni, Allah'ın ibadetine, tâatine kendisini vereni, dünyanın eğlencesini, lezzetini, zevkini, keyfini Allah rızası için feda edebileni çok büyük sevap kazanıyor. Bunları gençlere iletin. Hadîs-i şerîfi duvarlara yazın, kağıtlara yazın, dağıtın da...Allah yolunda ibadet etmek, Allah yolunda olmak zor ama Allah yardım edince de zor değildir. Allah ona da kolaylığını verir. Ona da zevkini verdi mi ibadetin tadını alan bir insan bunu rahatlıkla yapabilir.

Çünkü dinin güzel hakikatleri az değildir, çoktur. Onların hepsini bir konuşmaya sığdırmak akıl kârı değildir. Bir kaç tanesini söyleriz, ondan sonra birkaç tanesi söylenir, ondan sonra birkaç tane söylenir... Peygamber Efendimiz bu dini 23 yılda - peygamberlik kendisine 40 yaşında geldi. 63 yaşına kadar- sabah akşam öyle öğretti.

f. Sohbet Nebevi Eğitim Metodudur

Nasıl öğretti?

Sohbet yoluyla öğretti. Sohbet yolu ne demek? Karşılıklı geçtiler de yârenlik ettiler mânasına mı? Hayır. Sohbet demek, *sahibe yashabu sohbeten*. Birisiyle beraber olmak demek. Beraber olarak. Bu beraber olarak eğitim, aynen Peygamber Efendimiz'in zamanından bugüne kadar tarikatlar tarafından tatbik edilmiştir.

Başka nasıl eğitim var? Başka cins eğitimleri de anlat da anlayalım hocam.

Başka üniversitede eğitim var. Konferans veriyor. Gidiyorsunuz, bir profesör konuşuyor. Tamam. Not alan alıyor, meraklı olan dinliyor, gidiyor ondan sonra. Ben mesela Hollanda'da Yunus Emre üzerine bir konferans verdim. Yunus Emre'nin şiirlerini o dile çeviren bir adam da geldi. Oranın radyo televizyon genel müdürü de geldi. Neden? İlgili. Konuyla ilgili, elbet dinleyecek. Bakalım ben de profesörüm. Benim söylediklerimden ne istifade edebilirim diye gelecek. Mecbur gelmeye. Konuyla ilgiliyse gelecek. Tamam. Bu bir öğretim metodu.

Çıkarsın kürsüye, dosyanı kağıdını açarsın, öksürürsün, ondan sonra konuşmayı yaparsın. O da dinler. Tamam. Gereken insanlar notları alırlar. Kıymetini bilen bilir. Söylenen bir sözün önemli bir tarafı varsa kıymetini bilen notunu alır. Kimisi dinler. “Olsun, ben dinlemeyi seviyorum. Hatırımda kaldığı kadar yeter.” der. İşte birazcık bir şey kalır. “İyi konuştu.” “Ne söyledi?” “Valla bilmem ama unuttum ama iyi konuştu.” der. “İyi geçti konferans, tatlıydı” der. Kimisi “şöyle söyledi, şöyle söyledi” diyebilir. Bu bir şey.

Sonra seminerler vardır. Belli bir konuda toplanır, hazırlanır gelir talebeler. Hoca da gelir. Karşılıklı, müzâkereli o konu anlaşılır. Talebenin eksiklerini hoca tamamlar. Sonra laboratuvarlar vardır, vesaire vardır. “İşte bu bilgi size anlattım ya sınıfta, işte bunun uygulaması budur. Hani size şu şöyledir dedim ya, işte bakın burada böyledir.” diye, laboratuvarda, uygulamada filan öğretilir.

İslâm’ın öğretimi nasıl olmuştur?

Hayatı beraber geçirerek olmuştur. Sohbet bu demek. Peygamber Efendimiz’in yanına Ebû

Bekr-i Sıddîk Efendimiz gelmiştir, Ömer Efendimiz gelmiştir, Ebû Hüreyre *radıyallahu anh* gelmiştir. Ebû'd-Derdâ *radıyallahu anh* gelmiştir. Onunla beraber yaşamışlardır. Medine'de toplanmışlardır etrafına, Mekke'de gelmişlerdir civarına, onunla beraber bulunmuşlardır.

Ticaret de lazım, ziraat de lazım, kazanç da lazım. Mesela sahabeden ikisi var, ortak bir hurma bahçesinde çalışırmış. Bir gün birisi hurma bahçesinde çalışırmış, ortağını Peygamber Efendimiz'in mescidine gönderirmiş. "Hadi bakalım, iyi dinle. Peygamber Efendimiz neler söylediye akşam bana anlat." diye. Akşam dinlermiş. Ertesi gün ötekisi Peygamber Efendimiz'in mescidine gidermiş, berikisi tarlada çalışırmış. O akşam gelince anlatırmış. Böyle olanlar var. Daima Peygamber Efendimiz'in yanında olanlar var. Çarşı pazarda alışveriş yapıp da zaman zaman onun yanında olanlar var. Ama işte o beraberlik de görerek. Peygamber Efendimiz in ne yaptığını görerek.

Peygamber Efendimiz bir gün gidiyordu. Kadının birisi saçını başını yoluyor, feryâd ü figân ediyor. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*

Efendimiz yanına vardı, dedi ki; “Bak ey kadın! Allah’ın kaderidir. Nedir başına gelen? Çocuğun mu öldü? Kocana bir hal mi oldu? Neyse, Allah’ın kaderidir. Böyle yapma, sabretmek iyidir.” filan dedi. Ondan sonra: “Sen benim başıma gelen felaketin büyüklüğünü biliyor musun?” Bilmem ne bir sürü yaygara, bir sürü farfara. Kadın laf dinlemiyor. Freni yok. Böyle çok konuştu. Peygamber Efendimiz yürüdü, gitti. Peygamber Efendimiz Peygamber! Habîbullah! Seyyidi’l-evvelîne ve’l-âhirîn. Sözüünü söyledi; yürüdü, gitti.

Arkasından gelenler kadının yanında dediler ki; “Ya sen ne yaptın?” “Ne yaptım?” “Bu seninle konuşan kimdi?” “Ne bileyim ben işte! Birisi geldi ‘sabret’ dedi.” “O Peygamberimiz Muhammed-i Mustâfâ hazretleriydi.” “Ya! Öyle mi?” Hemen işini unuttu, yaygarasını kesti. Resûlullah’ın arkasından koştu. “Yâ Resûlallah, kusura bakma. Affet beni. Ben seni tanıyamadım. Kusura bakma. Sana saygısızlık ettiysem, bağırdıysam çağırdıysam beni affet.” dedi. Peygamber Efendimiz dedi ki; *E’s-sabru ‘inde’s-sadmeti’l-‘ûlâ*. Sabır sevaplı olması için, insanın sabırdan sevap kazanması

için, insan darbenin ilk geldiği zaman sağlam duracak, sabredecek. Yoksa bangır bangır bağırsın, saçını başını yol, yakanı yenini yırt, ondan sonra...Zaten devam ettiremezsin o kadar eylemi. Bir gün devam ettirirsin. Ondan sonra biter. “Yap” desen takatin kalmaz zaten. “O ilk başta yapacaktın.” dedi gitti.

Şimdi bu nedir?

Bu bir video filmidir. Bu bir fotoğraftır. Resûlullah’ın sahnesi hayatta böyle bir olay. Herkes anlar bunu. Ümmîsi de anlar, alimi de anlar; büyüğü de anlar, küçüğü de anlar; çocuğu da anlar, yaşlısı da anlar. Neden? Gözle görüyor, kulağıyla duyuyor. İşte bu, metodların en güzelidir. Hâliyle, yaşayışıyla, bizzat numune olarak anlatmak, öğretmek. Numune olarak öğretmek. “Bak, iyi bir insan nasıl olur? Benim gibi olur, bak.” diyor Peygamber Efendimiz adeta. İyi bir müslüman nasıl olunur? Allah’ın sevdiği kul nasıl olunur? “İşte benim gibi olun.” diyor, yaşıyor. Yanında bulunanlar Peygamber Efendimiz’in yaşayışını da görüyor. Beraber bulunuyor, sohbeti var.

Sohbeti var ne demek?

İsterse Peygamber Efendimiz'in hiç konuşmadığı bir zamanda, sustuğu bir zamanda mes-cide girmiş olsun, Resûlullahı görmüş olsun, gitmiş olsun...Bu da sahabedir. Resûlullah'ı bir defa gören, hiç konuşması olmasa bile o da sahabedir. Onunla sohbeti var. Yani ne demek? Beraberliği var demek. Peygamber Efendimiz'le beraberliği var. Anlatabildim mi? Sohbet, bizim Türkçe'deki yârenlik demek değil, beraber olmak. Beraber olmak, eğitim metodlarının en canlısı, en tesirlisi, en kolay anlatılabileni, anlaşılabileni.

Peygamber Efendimiz kendisine Kur'ân-ı Kerîm geldi. O Kur'ân-ı Kerîm'in istediği insan olarak nasıl olunmak gerekiyorsa öyle hareket etti. *Kane hulukuhu'l-Kur'ân*. Resûlullah'ın ahlâkı Kur'ân-ı Kerîm idi. Çünkü okuyordu, tatbik ediyordu. İniyordu ayet, aynen onu öyle yapıyordu. Birisiyle, birileriyle konuşuyordu. Eşraftan, zengin, itibarlı insanlar, İslâm'a çekmeye çalışıyor.

Abdullah İbn Ümmi Mektum *radiyallahu anh*, iki gözü âmâ, geldi: "Yâ Resûlallah şu söyle mi?" Şununla konuşuyor. Cevap vermedi, yine onlarla konuşmaya devam etti. Yine geldi: "Yâ

Resûlallah şu şöyle mi bu böyle mi?” Yine cevap vermedi. Yine ötekilerle meşgul olmaya çalışıyor. Ondan sonra “yâ Resûlallah!..” filan. Abdullah İbn Mektum, candan Müslüman. İki gözü âmâ, gözleri görmüyor. Resûlallah’ı seviyor, bir şeyler öğrenmek istiyor, soruyor. Efendimiz yüzünü buruşturdu. “Ya dur bakalım. Şu adamlarla konuşuyorum işte. Lafı kesme, araya girme, bozma...” filan gibi yüzünü buruşturdu. Yüzünü ekşitti. Biraz memnun olmadı.

Abdullah İbn Ümmi Mektum’un o hâlinden Abese sûresi indi.

عَبَسَ وَتَوَلَّىٰ أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمَىٰ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهٗ
يَزْكَىٰ أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرُ أَمَّا مَنْ
اسْتَغْنَىٰ فَانْتَ لَهُ تَصَدَّىٰ وَمَا عَلَيْكَ إِلَّا يَزْكَىٰ
وَأَمَّا مَنْ جَاءَكَ يَسْعَىٰ وَهُوَ يَخْشَىٰ فَانْتَ عَنْهُ
تَلَهَّىٰ كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ

‘Abese vetevellâ en câihu’l-a’mâ. Ve mâ yudrîke le‘allehu yezzekkâ. Ev yezzekkeru fetenfe‘ahu’z-zikrâ. Emmâ men-istağnâ fe-ente

lehû tesaddâ. Ve mâ ‘aleyke ellâ yezzekkâ. Ve emma men-ce‘ake yes‘â. Ve hüve yahşâ. Fente ‘anhu telehhâ. Kellâ inneha tezkiratün.⁷

Bu âyetler geldi.

Ne demek?

“Ey Resûlum! Şu heves ettiğin eşraf, âyân, ukala takımı var ya. Sen İslâm’a kazandırmak için, gönlünü almak için onlara heves ediyorsun. Onlarda iş yok. Sana koşa koşa ihlasla gelen bu insanda iş var. Sen ona yüzünü buruşturdu ama ötekilerden bir şey olmayacak. Bu halis, muhlis Müslüman.” diye bu âyetlerle bildirilince Efendimiz hemen tavrını değiştirdi.

Neden?

Kur’an gelince hemen ona göre hareket ediyor. Ondan sonra da ne zaman Abdullah İbn Ümmi Mektum yanına gelse, “Gel bakalım, kendisi dolayısıyla Rabbimin beni azarladığı kardeşim” diye onu öyle karşıladı Peygamber Efendimiz . Öyle Kur’ân-ı Kerîm’i yaşıyordu

---

⁷ 80/ Abese, 1-11.

Peygamber Efendimiz . Öyle tutuyordu emirleri. Resûlullah'ın halini de herkes böyle görüyordu.

“Kimin yanında ganimetten toplanmış mal varsa getirsin ortaya yığsın, yanında bırakmasın.” dedi. Tellaller çağırttı. Herkes getirdiler. “Ben düşmandan kılıç almıştım. Kalkan almıştım. Zırh almıştım. Ben kumaş almıştım. Ben bilmem ne...” herkes ortaya yığdı. Harp olmuş, ganimetler herkesin elinde. Onları ortaya yığdılar.

Neden?

Ganimetler ortaya yığılır, beşte biri devlete ayrılır, beşte dördü gazilere dağıtılır.

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ

*Fa'lemû ennemâ ğanimtüm min-şey'in fe-
enne lillahi humusehu.*⁸

Âyet-i kerîmesinin gereği olarak böyle olması lazım.

---

⁸ 8/ Enfal, 41.

II. Viyana Harbi'ni niçin kaybettik?

Viyana'yı kuşattık. Komutan Kahlenberg Tepesi'ne çadırı kurdu, Viyana ayaklar altında. Osmanlı ordusu muhasara etmiş. Kırım'dan 50 bin kadar Kırım ordusu gelmiş, Belgrad'dan vesaireden Osmanlı ordusu gelmiş. Komutan “Ganimet almak yok.” dedi. “O şehirden ganimet almak yok. Olduğu gibi durulacak.” dedi. Kırım ordusu darıldı. 50 bin kişi çekti gitti Kırım'a. Ordu zayıfladı. Onun ayrılmasından sonra II. Viyana'da düşman hücum etti, yendi. Yoksa yenemeyecekti. Şimdi onlar oraya cadde ismi koymuşlar. *Mariahilfer Strasse*.

Ne demek?

Meryem anamız onlara yardım etmiş de Viyana ondan Türkler'in eline geçmemiş diye düşünüyorlar. Kahlenberg Tepesi'nde, o komutanın çadır kurduğu yere de bir kilise yaptılar. Oraya da, duvara resim yapmışlar. Hilal yerde, *Lâ ilâhe illallah* bayrağı yerde; ha yukarıda yapmışlar. Allah neyin yukarıda olduğunu biliyor, kimin Allah yolunda cihat ettiğini biliyor. Ama neticede bir hatadan dolayı bu böyle olmuştur.

Peygamber Efendimiz seslendi: “Kimin yanında ganimetten eline almış olduğu, yanına almış olduğu bir eşya varsa getirsin, ortaya yığsın.”

Neden?

Herkes getirecek. Ondan sonra bölüşülecek. Devlete beşte biri ayrıldıktan sonra beşte dördü eşit olarak bölüşülecek. Üç - dört defa tellal bağırdı. Getirenler getirdi. Taksimat yapıldı. Neden sonra birisi geldi. Dedi ki; “Yâ Resûlallah bir ayakkabı bağcığı, sıırım, bu da ganimettendi, al.” dedi. “Ben o kadar tellal çağırdım, niye getirmedi o zaman? Cehennemden bir bağıdır. Ateşten bir bağıdır.” dedi. Getirmedi ya, cehennemden bir bağıdır, dedi. Cehennemden, ateşten bir sıırımdır, dedi.

Bunların hepsi terbiye ediyor insanı. Bunların insan üzerindeki etkisi tarif edilecek gibi değil. Efendimiz’in şakası yoktu, latifesi vardı ama ciddiydi demek istiyorum. Fatıma anamızın evine giderken, Hz. Ali Efendimiz’in evine giderken orada bir perde, bir kumaş gördü. Kumaşı görünce evden geriye döndü. Kızının

evine gidecekken geri döndü. Hz. Ali Efendimiz koşturarak arkasından gitti: “Yâ Resûlallah! bize geliyordunuz. Niye döndünüz? O kumaşa mı kızdınız? O kumaş oraya gerilmiş diye...” dedi. Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki; “Onu satıp fukaraya tasadduk edebilirdiniz.” dedi.

g. Şuurlu Gençlik Yetiştirmek

Bizim halimiz nice olacak muhterem kardeşlerim? Biz kendimizi hani müslüman sanıyoruz ya. Allah bizi hakiki müslüman eylesin. Ama bizim halimiz nice olacak? Bizim evimizdeki eşyaların hesabını nasıl olacak? Sen Resûlullah’ı rüyada görüyor musun? Görmüyorsan belki ondan gelmiyordur? Ne olacak? Bu bizim eşyaların, bizim bu malların, mülklerin, Allah yoluna verilemeyen paraların hesapları nasıl olacak? Bizim ömrümüzdeki işlerimizin hesabı ne olacak?

Bak, bu kitaplarla olmuyor işte böyle görerek oluyor. Resûlullah Efendimiz girmeyiveriyor evine. Kendi kızı, kendi damadı, kendi amcası, evlatlığı gibiydi. Yanında büyüttü Hz. Ali Efendimiz’i. Evlatlık gibiydi. Amcasının çocukları çok diye aldı. Akrabalar kolaylık olsun

diye konuştular. Herkes bir çocuğu aldı. O da Hz. Ali’yi aldı. O büyüttü. Evlat gibi büyüttü. Sevdii insana bak, şaka yok. İş ciddi. Bak, onu tasadduk ederdin. Onu satardın... Değeri dört dirhemmiş muhterem kardeşlerim. Dört dirhem ne demek? Bir salkım zm demek, iki salkım zm demek. Hani çok fazla da bir şey değil. Dört dirhemmiş. Onun bile asılmasına razı değil.

Müslümanlar bu şuurda olsak hepimiz... Kimseyi suçlamıyorum. Maksadım hiç kimseyi suçlamak değil. Bu şuurda olsak yirminci yüzyılda dünyada fakir Müslüman kalır mı? Bir arkadaşın yazıhanesinde karikatür gördüm. Ama yüreğimi parçaladı. Dünya resmi yapmış. Dünyanın yarısı bir duvar gibi yıkılmış böyle harabe, kmş. Yarısı sağlam duruyor. Karikatür, bir resim. Buraya “West” yazmış, Batı. Buraya “East” yazmış Doğu.

Ne diyor bu karikatür?

Dünyanın doğusu perişan, mezbele, yıkıntı; Batısı mamur. Doğru. İşte Avrupa ortak pazar, ortak birlik oldu. Avrupa Birliği oldu. İşte Amerika. İşte İngiltere. İşte bir de İslâm lemi. İşte

müslümanların hali. Somali’de insan açlıktan ölüyor. Sudan’ın hali öyle. Mısır’ınki sadakaya muhtaç şımarık bir dilenci gibi; İsrail sadaka verdikçe İsrail’in tarafında, Amerika para verdikçe Amerika’nın yanında. Türkiye’nin hâli perişan.

Bizim Güneydoğu Anadolu’nun az ilersinde, Irak’ın kuzeyinde yaşayan müslüman kardeşlerimiz bana geldiler. Dediler ki; “Hocam bizim evlerimizde, evin halkından gündüz yemek yiyen akşam yemiyor. Öğle yemeği yemişse akşam yemiyor. Öğleyin yemeyen akşam yiyor. Yılda bir defa et yüzü göremeyenler var.” dedi. “Ben televizyon idaresinin bilmem nesiyim. Şu kardeşimiz şöyledir.” dedi. Ünvanlarını söyledi. Maaşı bir ayın 10 gününe yeter, 30 gününe yetmez. Yine bizim durumumuz iyi. Bizden daha kötü olanlar var.” dedi.

Bu bizim hemen bir adım aşağıımız. Arnavutluk böyle. Hıristiyan ol da, boynuna haç tak da maaş verelim, diyorlar. Hatta burası böyle. Boynuna haç tak, Yehova şahitlerinin toplantı-

sına gel de 400 Mark verelim dediğini duymadınız mı? Demiyorlar mı? Parayla satın alıyor. İmanı, âhireti parayla satıyor insancıklar. Sattırtmayalım. Kuzucuklarımızı kurtlara kaptırtmayalım. Ağılın kapısını kapalı turalım. Bekçileri sağlam koyalım. Kurtlar ağıla girip kuzuları parçalamasın.

Evladına hakim olamıyor bugün bir müslüman. Burada bir yaş haddi varmış, o yaştan sonra ana babanın çocuğuna söz söyleme hakkı yokmuş. Şikâyet ederse şöyle oluyormuş. Bunları siz benden iyi bilirsiniz. Ben misafirim. Siz burada mukimsiniz. Çocuk o anı bekliyormuş. O yaşa geldi mi anasının babasının karşısına dikiliyormuş, canavar gibi. Ondan sonra ihtilaf çıktı mı hükümet çocuğa el koyuyormuş, babanın maaşına da el koyuyormuş; maaşından çocuğuna veriyormuş.

Niye o çocuğu Müslüman yetiştiremedik?!

Senelerce önce birisi dedi ki; “Hocam benim çocuğum Bremen’de. Benim çocuğum söz dinlemiyor, namaz kılmıyor.” “Kaç yaşında?” “17-18 yaşında” dedi. “Sen çok geç kalmışın, kartalmış senin çocuk.” dedim. Daha önceden

niye bunun çaresini düşünmedin? 18 yaşındaki çocuk yola gelir mi?

Bizim bir profesör arkadaşımız var. Burada söyleyeceğim. “Bir çocuğun iyi bir çocuk olması için sekiz şart var.” diyor. Beş, üç daha sekiz. Sekiz tane şart var. “Bunların beş tanesi çocuk *inga!* diye doğup da bağırdı mı, anasından doğdu, *inga!* diya bağırdı mı beş tanesi bitmiştir.” diyor. Tamam, geçmiş ola. Çocuğun terbiyesinin beş şartı uçtu gitti. Yaptıysan yaptın, yapmadıysan yapmadın.

Ne onlar?

Mesela diyor ki; hanımı namuslu bir hanımdan seçmek. Şartlardan birisi bu. Sıhhatli bir ana baba olması. Ana baba öyle oluyor ki çocukları sakat oluyor, sıhatsız oluyor veya zürriyetten geçen mikroplar var filan. Neyse işte böyle beş tane şart *inga!* dediği zaman geçmiş oluyor. *Inga!* dedikten sonra çocuğun terbiyesi için üç tane şart kalıyor. O *inga!* dedikten sonraki üç şartı da yerine getirmiyorsun. 18 yaşına geliyor çocuk. 18 yaşında, burada eğitim alıyor...

Bir tanıdık anlattı. Askere birisini almışlar buradan, Türkiye’de askere almışlar. Çok mükemmel, şiir gibi Almancası olduğu için Kilis’deki bizim askerî üssümüze tercüman olarak gönderilmiş, askerî vazifesini Kilis’te yapacak. Çünkü şiir gibi Almanca’sı var. Türkçe’si berbatmış. Türkçe’yi unutmuş.

Bunlar kendi dillerini öğretiyorlar, kendi kültürlerini öğretiyorlar, entegrasyonu yapıyorlar, asimilasyonu tamamlıyorlar. Çocuğun seni değil onları tanıyor, onları biliyor. Kendisinden bir şey bilmiyor, dininden, imanından bir şey bilmiyor. Ondan sonra da anne baba şikâyetçi oluyor. Bu böyle kolay bir şey değil ki! Hemen 18 yaşındaki bir çocuğu kulağından tut, çevir, bir düğmeye bas; öyle olsun, böyle olsun...Televizyon değil ki bu! Televizyonun düğmesini çeviriyorsun, kanal değiştiriyorsun. İnsan bu!

İnsanın kafası, insanın gönlü böyle ilmik ilmik meydana geliyor. Fikir fikir meydana geliyor. Kulağından giren, gözünden giren bilgiler, gönlüne nakış nakış, nakşola ola insanın şahsiyeti teşekkül ediyor. Ya hayırlı insan ya şerli insan. Baktığı her kötülüğün gönlünde kara lekesi kalıyor. İşittiği her kötü lafın gönlünde bir

izi kalıyor. Kötü şeye bakar, kötü şeyi dinler ise gönlü kapkara oluyor. İyi şeyleri dinler, iyi yetişirse salih bir insan oluyor, mübarek bir insan oluyor, o zaman hayır geliyor. Öyle iyi insan olmak kolay bir şey mi sanıyorsunuz? Bunlar kolay mı yapıyorlar?

Bir nesli ilkokuldan alıyorlar. Okula göndermemek suç. “Okula göndereceksin.” diyor. Benim okuluma gelecek. Ondan sonra çocukları orada öyle yetiştiriyor ki yıllar geçerek. Tatili bir gün öne alamıyorsun, bir gün geç gidemiyorsun. Sıkı tutuyor işi. “Hemen gitmemiz lazım hocam.” diyor, Türkiye’den. Niye? Okullar açılıyor. Bizde olsa bir hafta sonra gider. Kimse bir şey demez. Yoo bir gün geç kaldı mı şöyle olur, böyle olur diyor, vesaire filan.

Onun için aziz ve muhterem kardeşlerim;

İslâm’ı tam öğrenmeye doğru düzgün öğrenmeye çok gayret göstermemiz, çok himmet etmemiz, çok çalışmamız lazım.ve başka ülkelerden Avustralya’ya göçmen istediler, işçi değil. Siz buraya işçi olarak geldiniz. Onlar göçmen istediler. Çünkü işçi diye kimse gitmez. Biz size orada ev vereceğiz, maaş vereceğiz,

Avustralya vatandaşı olacaksınız dediler. Oraya bazı insanlar Türkiye’den gitti. Bundan 25 sene önce, 30 sene önce diyelim. Türkiye’den de gitti. Yunanistan’dan... Bak bizim hükümet veyahut millet ne kadar gafil!

Yunanistan’dan giden her 12 aileye bir papaz göndermişler. 12 aileye bir papaz. 12 aileye bir papaz, 12 aileye bir papaz... Neden? Ortodoks Yunanlı kalsın diye. Gittiği yer Amerika, İngiltere... Nihayet İngiltere’nin tesirinde. O da hıristiyan. Hayır. Hıristiyan ülkesine gitmesine rağmen 12 aileye bir papaz gönderiyor. Ya biz ne yaptık? Ya biz ne yaptık? Devlet ne yaptı?

Çocuğunu sokağa çıkartıverir gibi gönderdi buralara. Hiçbir şeyine bakmadı, Hiçbir şeyini yapmadı. Ve buradaki üç milyon dört milyon müslüman evladının kaç tanesi camiye geliyor şimdi? Kaç tanesi dinine imanına bağlı? Eridi, gitti. Yüzde 90’ı yok oldu. Türkiye namına yok oldu. Yüzde 80’i yok oldu. Ya yüzde 5’i, yüzde 1’i yok olsa büyük kayıptır!

Çünkü bizim hükümet İslâm’dan korkuyor. “Müslüman olmasın!” Hıristiyan olur? “Olsun!”

Hıristiyan olmasından korkmuyor, müslüman olmasından korkuyor. “En büyük tehlike İslâm.” diyor. Komünist? Komünist de tehlike değil. Dinsiz? O da tehlike değil. Hür olsun insan, istediğini seçsin, hürriyet...

Peki hürriyet de niye bu başörtülü kızın hürriyetine hürriyet demiyorsun? Niye onun başını örtmesine razı gelmiyorsun? Niye müslümanın hür olarak, müslümanca yaşamasına razı gelmiyorsun? Bir oyun var burada. Allahu Teâlâ hazretleri bize uyanıklık versin. Aldatılacak tabiatta insanlar bulundu mu mutlaka onları aldatanlar çıkar.

Bi-hürmeti esmâike'l-hüsnâ ve habibike'l-müctebâ ve bi-hürmet-i esrâr-ı sûreti'l-Fâtiha...

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
Cemâziye'l-Âhir 1416 /
31.10.1995

[Bütün DİĞER ÇEŞİTLİ KONUŞMALAR'a PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

